

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 257.

V Ljubljani, v torek 10. novembra 1885.

Letnik XIII.

Koroški Slovenci.

(Dalje.)

Čudno dozdeva se nemškimi izveličarjem med koroškimi Slovenci, da je leta 1878 znano peticijo o spremembi učnega načrta pri poduku krščanskega nauka po slovenskih šolah podpisalo 97 katehetov, med katerimi so bili bajé tudi taki duhovniki, ki v šoli niso ničesa imeli opraviti. To je čisto naravno. Duhovnik je dušni oče svojih faranov brez razločka naj bodo taisti majhni ali veliki, stari ali mladi, moški ali ženske, revni ali bogati. Kot takemu biti mu mora prva skrb, da se župljani njegovi v versko-nravnem oziru tako izgojujejo, kakor to zahteva zdrav razum. Tega pa menda vendar ne bo nihče trdil, da je to razumno, ako se slovenskim otrokom veronauk v nemščini razlaga edino le iz tega namena, da bi se slovenski otrok poprej ponemčil in ne zaradi tega, da bi se mu srce požlahnilo. Ko bi slovenski otrok boljši človek postal, ako se uči krščanskega nauka nemški, kakor pa če zná slovenskega, potem da naj bi se zgodilo! Ker smo pa prepričani, da je ravno narobe res, da se Slovenec, ki nemščine ne umé, tudi po razlaganju ali poduku krščanskega nauka v nemščini požlahniti ne more, ne moremo drugače, kakor pritrditi, da so bili tisti koroški duhovniki iz ravnokar povedanega vzroka popolnoma opravičeni imenovano spomenico podpisati, če tudi niso bili katehetje. Več ali manj je katehet v splošnem oziru vsak duhovnik, ker mu je podučevanje in izgoja človeška glavna naloga. Kdor je toraj svoj podpis postavil pod tisto spomenico, storil je le svojo dolžnost in drugega nič! Da vi sedaj to imenujete „karakteristično“, nič ne dé, dotični gospodje bodo v kljub temu lahko spali in sivih las tudi ne bo nihče dobil, kateri jih še nima. Poduk v krščanskem nauku je tako imenitna in važna stvar, da se ne dá mehanično izvrševati, temveč je treba žive, prepričevalne besede, katero mora duhovnik položiti v mlado srce človeško, če hoče, da bo sploh kaj vspeha. To se pa le ondi zgoditi zamore, kjer se učenik in učenec med seboj

razumeta, ta sporazum dá se med slovenskimi Korošci le v slovensčini doseči. Vi pa zahtevate, da bi se to v nemščini zgodilo. Ali ni taka zahteva brezmejno neumna? Po vaših mislih naj bi dober katehet svojim učencem najpoprej lepo v domačem jeziku razložil, da bi ga razumeli, potem naj bi se pa tvarino v nemščini na pamet naučili. Tako delo je nevspešno in nespametno in spada pod tiste paragrafe, kakor nepotrebno mučenje. Čuditi se vam pač ni, da se vsakega sredstva poslužujete, samo da bi se poprej grmanizacija dosegla, saj vam velja načelo, da se mora poduk v nemščini z otroci takoj pričeti, ko prvokrat šolski prag prestopijo in sicer s pogovori, kratkimi stavki in na drug primeren način. Bi radi vedeli, koliko bi vam ponemčenim Korošcem pomagalo, ko bi Kinež z vami pogovor pričel v kratkih kineških stavkih!

Kedar se vam pové resnica, mašite si ušesa in če jo vendar le morate slišati, tedaj pa unisono zakličete: „plumpe Uebertreibung!“ Dr. Vošnjak vam je v državnem zboru dokazal, da je po slovensko-nemških šolah koroških 51 učiteljev v službi, ki slovensčine nikakor niso zmožni. Dovolite nam vprašanje, kako le bode tak učitelj podučeval slovensko mladino, če ne zná slovensčine in kako ga bo razumela mladina, ker ni večša nemščine? Na to imate že pripravljen odgovor: „plumpe Uebertreibung“ (gorostasno pretiranje), takoj na to pa sami priznate, da je od 157 učiteljev, ki po slovenskih občinah podučujejo, celih 128 slovensčine vsaj za silo zmožnih. Kužijura, katero imamo pred seboj namreč pravi na str. 22.: „Von den 157 in slovenischen Gemeinden Kärntens thätigen Lehrern sind 128 der slovenischen Sprache zumindest in ausreichendem Masse kundig, (kar se po domače pravi: bo že za silo!), und was die übrigen anbelangt, so wirken sie in Oberklassen in denen das Slovenische ohne wesentlichen Schaden für Unterricht und Erziehung entbehrt werden kann.“ Tako vi, gospoda! Ali mar mislite, da so naše slovenske ljudske šole po Koroškem kosarne, kjer nemški korporali, „za silo“ našega jezika zmožni, naše novake obdelujejo? Ali niso to vstavi, ki jih kmet

držuje s krvavo zasluženimi krajevarji in od katerih zahtevati smé, da mu kaj dobrega, kaj izvrstnega podajo! Vi pa pravite, da že zadostuje, da učitelji ondi nastavljeni in to celih 128 od vseh 157 slovensčino za silo lomi. A vi pa vendar s tem sami priznavate, če tudi malo bolj po skrivnem, neposrednem potu, da je slovensčina za slovenske otroke potrebna, ker se tako potegujete za število slovensčine zmožnih učiteljev (znabiti celó „mit plumper Uebertreibung“!) ter tako skrbno zagovarjate 29 slovensčine nezmožnih, da jim v zgornjih razredih slovensčine treba ni.

Kaj pa so „obere Klassen“ teh šol, ki so med koroškimi Slovenci vpeljane? Impozantni sostavek čitajoč, bi si človek nehoté sedmo, osmo šolo pod to krinko mislil. V resnici pa to ni drugega nego drugi, k večjemu tretji razred ljudske šole. Kaka višava da je to, pa vsakdo sam vé! Recimo pa še, da bi bili morda naši slovenski bratje na Korotanu tako srečni ter bi imeli celó četrti razred v svojih ljudskih šolah. Vprašamo vas, kaj pa so te „obere Klassen“? — Pesek, nič kakor pesek v oči bralcev! Vsakdo vé, kdor je le količkaj preko normalke v srednje šole pogledal, da celó pri prejšnji zistemi, ko smo se tudi sami na podlagi nemščine v vseh predmetih izobraževali, v prvi latinski šoli nismo vedeli povedati, kako se nemški reče: „koso klepáti“.

Kakor v tem in enakem gospodarskem izrazu, tako se nam je godilo v drugih rečeh. Koliko znajo učenci ljudskih šol v drugem, tretjem ali tudi četrtem razredu nemščine še le dandanes, je vsakemu večjemu dobro znano. In v takih zgornjih razredih (v drugem, tretjem, četrtem ljudskih šol) naj bi bilo znanje slovensčine „entbehrlich“? Oj, vaši nemški učitelji bili bi med Slovenci marsikje, da povsod „entbehrlich“!

Nesramna naravnost je trditev, da na teh „obere Classen“ učitelja niti treba ni, da bi slovensčine zmožen bil. Ali ste res že na glavo padli? Povemo vam (in skušnja nam pritrduje), da v tretjem in četrtem, oziroma tudi v petem razredu ljudskih šol učenec ne zná toliko drugega deželnega jezika, da bi zamogel napriprosteje pismo v nem-

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izviran zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

Tudi Ben Saruk je bil dobro zveden v tej filozofiji, ki je učila, kako se najlaglje muhe v mrežo lové; le previdnosti je bilo treba in zvite prekanljivosti; imeti je bilo treba sto sukenj raznih bojev in krojev in svitlih rokavic, da se je človek lahko opravičil in pokazal, kakor je bolje neslo v ovčji ali pa v volčji obleki; saj tako svet notranjosti ne vidi, ampak vse le po zunanjem sodi.

Med drugimi plemenitazi avstrijskimi so se za vlade Jožefove še vedno odlikovali Kobenceljni, kakor smo že v začetku povesti omenili. Tukaj pa mislim posebno na grofa Ivana, sinu Gvidonovega. Ivan Kobencelj bil je Jožefu osebni prijatelj, kar nam spričuje osebno njuno dopisovanje, ki se je še le v novjšem času natisneno prijavilo. V teh pismih ga Jožef drugače ne imenuje nego „mon cher Coben-

tzell“ ali „mon ami“; on sam pa Jožefa zove svojega prijatelja. Iz teh pisem tudi posnamemo, da je cesar marsikaj dal si naročiti po Kobenceljnu in mu sploh veliko zaupal. Tudi za umetniške umotvore se je Jožef zanimal, akoprav ni imel ne za više rede, ne za umetnost samo pravega okusa in tudi ne časa. To zanimanje njegovo imamo pa največ pripisati vplivu Ivana Kobenceljna, ki je bil vnet častilec in občudovalec pravih umetnijskih proizvodov. Znan je bil kot tak in zato tudi izbran za predsednika akademiji umetnosti na Dunaji.

In zdaj se je pripetilo, da je želel Jožef kupiti za dvor nekaj slik, ki bi imele pravo umetniško veljavo, toraj, ako mogoče, izdelanih od klasičnih umetnikov. Zatoraj se obrne do prijatelja, naj mu jih omisli. Grof Ivan pa piše očetu Gvidonu, naj on izvrši, kakor najbolje more, cesarjevo naročilo; bilo je namreč Goriško plemstvo v najožji zvezi z italijanskimi umetniki; saj večidel so pošiljali plemeniti in premožni Goričani sinove študirat višjih ved na italijanske univerze; Italija pa je bila vedno prva gojiteljica umetnosti; sém toraj se je bilo obrniti iskajočemu pravih umotvorov. Grof Gvidon pa, koga bi bil mogel sposobnišega za ta posel najti nego

Vekoslava, ki je ravno pred dvema letoma iz Italije domov se vrnil študije v Padovi dokončavši in več najslavnejših mest obiskavši prav s tem namenom, da bi si izdelke slavnih umetnikov sam ogledal in študiral.

In ravno danes najdemo Gvidona na Vignji. Okoli treh nekega popoldne je tisti teden po roženskranski nedelji; ker jesensko solnce še precej pritiska, sedi vesela družba pri kamniti mizi v senci pod murbo sredi dvorišča: grof Gvidon je, gospod Poljanec, gosp. Pavel Vigenjski, njegov sin Vekoslav in stric Ampak iz Dolenje vasi. Na mizi vidimo več steklenic z vinom, črno je in belo, nekatere bodo kmalo izpraznjene, druge so še polne, iz drugih spet se je lep del iztočil: ni še učiščeno vino, in vsakdo bo na prvi pogled spoznal, da je novo, letošnje: gospodje so se zbrali na poskušnjo novega, kakor je še zdaj navada o dobrih letinah. Toda Gvidona je danes prav za prav nekaj drugega privedlo na Vigenj. V kratkem ima vrniti se za zimo v Gorico, zatoraj je danes prišel, da bi se z Vekoslavom konečno dogovoril o potovanji v Italijo.

„Se vé, pa da podaljšate potovanje do Rima?“ vpraša gospod Poljanec Vekoslava.

ščini spisati brez cele črede slovnicih kozlov, ki so mu vedni in zvesti spremljevalci! Dokler se pa učenec ne oprostí teh, toliko časa potrebuje vedno učitelja, ki mu temó nevednosti razganja v domačem jeziku, ktereга razume. Kajti „kozli“ so ravno dokaz, da učenec prejetega nauka duševno ni mogel prebaviti, ker ga ni razumel. Potrebujejo pa učenci nauka v domačem jeziku še v mnogo višjih razredih, kakor so vaši „obere Classen“ po kmetih in mestih; kajti tudi v prvi in drugi latinski šoli slovenski dijak ne zná še toliko nemščine, da bi naloženo stvarino dobro prebavljati zamogel brez podpore slovenščine. Entbehrt kann daher die Kenntniss des Neuslovenischen auch in den „oberen Classen“ nicht werden, ohne die Schuljugend zu benachtheiligen.

To je eua. Druga, ki pride za to, je pa še tem huja. Vi sami priznavate, da učiteljski naraščaj, ki bi bil slovenščine zmožen, nikakor ni tak, kakor ga potreba zahteva. Gledé tega se mora vendar vsak slovenski rodoljub vestno vprašati, kaj pa bo z nami in našimi šolami, če pojde stvar tako dalje? Če dijaki ne bodo imeli takoj od začetka učnih moči, kakoršne bi razumeli, tudi v „obere Classen“ ne bodo nič znali! Nemško društvo bode sicer svoj namen doseglo, ktero le to namerava, da bi Slovenci kolikor mogoče nepodučeni in nevedni ostali, kajti bolj ko je kdo nezaveden, tem laglje ga je podjarmiti in goljufati.

Popolnoma opravičena je toraj tudi zahteva, da naj bi se vsi tisti dijaki silili do podučevanja v slovenščini, kateri so slovenskega rodú ali pa njihovi stariši na slovenski zemlji stanujejo. „Si Romae sis, romano vivito more!“ Če se Slovenec mora brez vprašanja učiti nemščine, ker zraven njega nekaj Nemcev živi, zakaj bi se koroški dijak ne učil slovenščine, ako med Slovenci stanuje in se je po vsi pravici nadjati, da jo bo v vsakdanjem življenji potreboval, kakor gotov denar. In tudi ta zahteva ni všeč nemškemu društvu v Celovcu. Odločno, pravijo, da si prepovedujejo vsilovanje, da bi se morali po slovenskem Koroškem slovenščine učiti. Dobro; naj bi si pa Slovenci prepovedali vsilovanje, da bi si morali po slovenskem Koroškem nemščine učiti! Ja Baner, das ist was ander's. Da, da — taka le je vaša logika, taka vaša doslednost in pravicoljubnost!

(Dalje prih.)

Kitaj.

Kdo še ni slišal o neizmernem cesarstvu v Aziji, o veliki kitajski državi, ki je bila Evropejcem do najnovejših časov, le izjemoma, le tu in tam pristopna. Ako pa pravimo, Kitajsko je bilo nepristopno tujcem, moramo bolj po pravici reči, drugi svet je bil nepristopen Kitajcem, ker se niso smeli izseljevati.

Na Kitajsko Evropejci ne hodijo dela in za služka iskat, niti zemlje obdelovat, tam je že tako preveč ljudi, le oznanovalci sv. vere so, ki gredó na

Kitajsko, a Kitajci gredó na vse kraje iskat dela in za služka, hodijo namreč v Indijo in Avstralijo, na sever v Sibirijo, preko velike oceana pridejo v Kalifornijo, naseljujejo se po otocih na vzhodu Afrike, so pošteni trgovci in domačine iz služb spodrivajo, to, kar delajo pri nas in tudi na Nemškem italijanski delavci, ki so pridnejši in varčnejši mimo naših. V Ameriki je že marsikod prišlo do krvavih pretepov med delavci, uprav letos smo brali, kako so v Kaliforniji kitajske rudokope domači preganjali.

Boj med mongolskim plemenom in indo-evropejskimi narodi, vzlasti z Evropejci se je začel v 19. stoletju, a kedaj bode končan, kakšne nasledke bode to tekmovalstvo imelo za izobrazbo svetá, kdo more to povedati? Sedaj pa vidimo, da evropske velevalsti od vseh krajev oklepajo to ogromno cesarstvo. Od severa in zahoda približujejo se jim Rusi, ki previdno a doslednje oklepajo njegove meje, že sedaj je vsa kupčija po suhem v ruskih rokah, morda so se Rusi z Angleži pobotali zaradi tega, ker jim ni toliko za pot v Indijo, kakor za pot v Kitajsko, iz svojih posestev v Osrednji Aziji se pa lahko približujejo kitajski državi, ne da bi se zaradi tega sprli z Angleži. Od juga in vzhoda silijo Francozi na južno Kitajsko v bogato deželo Yünan, sedaj sicer so se prav hudo opekli.

Od zahoda in juga bližajo se Angleži kitajskim mejam; kakor Francoska potebuje Tonkin, da pride do južnega Kitaja, do bogate dežele Yünan, tako Angleška potrebuje Birme, da dospè do istega cilja; l. 1824 so vzeli nekdanj mogočni državi „Ava“ deželo Aracan, l. 1826 Asam in l. 1842 Pegu, sedaj se pa pripravljajo, da bi anektirali še to, kar je ostalo, deželo s 4 milijoni prebivaleev, da ima je potem pot odprto na južno Kitajsko. Svoje dni so začeli vojsko s Kitajci, ker ti niso hoteli opijuma pri njih kupovati.

Dosihmal vendar še Kitajcev niso preplašili, po svoje se branijo Evropejcev. Dežela je ogromno velika, ne zgube v vojski, niti vničenje vojskinih priprav jih ni vgnalo; Tatari so premagali nekdanj Kitaj, a poslednjič so njih vojskovodje postali kitajski cesarji; Kitajec, ki na tuje potuje in tam dela, denar domú pošilja in še celó svojega trupla ne privoši tuji zemlji, mrtvi hočejo pokopani biti v domači deželi.

Res, da je sedaj tako, viši omiki evropski tudi Kitaj ne bode mogel na dolgo zapirati svojih mej; nekdanj so bili misijonarji dvorni zvezdoslovci tam, ki so koledar pisali, bili so slikarji in svoje dni zeló čislani na cesarskem dvoru; ravnokar pa bemo, da hočejo napraviti prvo železnico na Kitajskem.

Sedaj je sicer tako, da Kitajec sploh ne mara za Evropejca in njegovo kulturo in misli, da je njegova omika nad vse. A kdo nam je porok, da bode zmiraj tako ostalo. Na vzhodu Kitaja v sredi Tihega morja je Japonska dežela, Evropejcem znana le zaradi krutega preganjanja kristijanov, pristop so imeli le Holandeži, vendar v kratkem času se je vse to spremenilo, Japonci v vseh stvaréh Evro-

pejce posnemajo in se od njih učé, morda kaj takega, kar jim ni na korist, tako se tudi Kitaj na dolgo ne bo mogel braniti vplivu evropske kulture, a kaj pa potem postane, ako se 400 milijonov začne gibati, in se podá v svetovni promet in pride v živo dotiko z evropsko omiko.

Nekaj malega o tem vedó povedati delavci domačini ob morskih bregovih, kamor so se naselili Kitajci; trgovci v Kaliforniji in v Vzhodni Indiji tudi vidijo, da jim kitajski trgovci dobiček s pred nosa jemljó. Recimo, da Kitaj začne kopati železno rudo, ki se v obilnosti nahaja v državi, da si izkoristi premog, ktereга je tam toliko, da nikjer na svetu toliko, no potem nastane gibanje med narodi na zemlji, vstrajnejši, kakor je bilo nekdanj o preseljevanji narodov, ker tačas je šlo ljudstvo nad ljudstvo, sedaj bi pa tekmovalo 500 do 600 milijonov Mongolcev z indo-evropskimi narodi.

Se vé, nevarnost še ni tako blizu, stoletja bodo morda še minula, ali pa še med tem nastane drugačno razmerje med narodi na zemlji, tolažiti se moramo vsekako, da Božja previdnost svet vlada, gotovo pa je, da ima evropejska omika prednost pred kitajsko, ker ima za podlago krščansko vero. Dokler Evropejci tega ne pozabijo, ne le v besedah, marveč tudi dejansko, njih omika ne bo propadla, marveč preobladala omiko nekristijanov.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. novembra.

Notranje dežele.

Desničarji po celi Avstriji so vrlo zadovoljni da je Conrad šel, če tudi še ne vedó, kaj so dobili z dr. Gautschem. Niti jedne stranke v celi Avstriji ni, da bi se mogla z njim pohvaliti, češ, ta je naš. Opozicija sama ne vé, ali je novi naučni minister krop ali voda; nekaj nemško-liberalnih časnikov nadja se, da bode *Gautsch* mož po njihovi volji, in to sklepajo iz zasobne preteklosti Gautschove. Drugi zopet zmagujejo z glavami, češ, v Taaffejevo ministerstvo je vstopil, nič ga ne bo prida. „Deutsche Ztg.“ ima pa izmed vseh najboljši nos, kajti že je izvohalá, da je Gautsch le zaradi tega naučni minister postal, da se bodo šole zopet duhovnikom v roke dale. No, napačnega pa bi pač ne bilo prav nič, če bi duhovniki zopet nekaj besede v šoli imeli. Drugi časniki pa zopet trdijo, da Gautsch ni klerikalec in da je ravno zato postal minister, ker se tem noče pripoznati nobena koncesija. Prihodnost bo določila, kdo ima prav; počakajmo toraj.

V budgetnem odseku *avstrijske delegacije* bila je v soboto generalna debata o proračunu ministerstva zunanjih zadev in je grof Kalnoky še bolj natanko povdarjal stališče, ktereга misli Avstrija nasproti balkanskim homatijam zastopati. Kalnoky je zopet rekel, da se Avstrija z vsemi vele-silami v tem strinja, da se mora v iztočni Rumeliji zopet uvesti status quo ante. Delegata Rieger in Mattuš sta tem nazorom ugovarjala ter povdarjala pravilnost in opravičeno potrebo bolgarskega zedinjenja; delegat Dumba je pa zopet trdil, da Avstrija na vsak način mora na to delati, da se zjedinjenje vniči in status quo ante napravi. Kaj bi bil ravno ta Dumba rekel, če bi bili Bolgari

„Nu, kdo bi se pa mogel izogniti večnega mesta?“ odvrne Vekoslav, „neka tajna moč me že tako vleče v središče krščanstva.“

„A potem pa bi kazalo, predno odpotujete oglasiti se v Gorici pri nadškofu“, pravi Poljanec, „gotovo ne bo manjkalo naročil, morda važnih.“

„E, kdaj nima Edling važnih naročil v Rim?“ oglašil se Gvidon z nekako naglim glasom, ki je lahko bistremu opazovalcu ovadil nemirno strast prešinjajočo njegove besede. „Saj ga ni meseca, da bi kdo ne tekél iz Gorice v Rim, ali iz Rima došel v Gorico; Edling še ene noči spati ne more brez blagoslova papeževaga; bolj rimski je, kakor Pij sam!“

„Zvest sin rimske katoliške cerkve in njenega glavarja je naš Edling, a ne kakor Febronijanci, katerim je papež peto kolo pri vozu, popolnoma brez potreben“, zavrača Poljanec.

Grof Gvidon pa, kakor bi ne slišal, kar pravi Poljanec, nadaljuje, vedno glasnejše povdarjajoč. „V Rim, vedno v ta božji Rim! A na Dunaj bi ga ne spravil, znabiti pred v pekel! No, saj pravim pa, povrnejo se nam kmalo časi tretjega Inocencija, ako se naš Jožef krepko ne postavi in ne sezida kitajskega zidu ob južni meji visokega, da ne bo moč več gledati čez-nj na onkraj. Bog nas vari, saj vendar pravite, da ljubezen začinja pri samem sebi, saj je vendar vsakdo izmed nas pred rojen Avstrijec,

potem še le krščen, in vsakdo mora biti pred človek, pred avstrijski državljan, kakor kristjan in rimski podložnik. Za Boga, otesite se fanatizma, pa malo več logike in razumeli boste.“

Na to grofovo govorjenje se vname živahen boj, ktereга se vsa družba pri mizi vdeleži, deloma z besedami, deloma pa s pozornostjo, tako so vsi zamaknjeni, da še ne zapazijo nekoga, ki od Gradišča dol po pašniku koraka, akoravno se je z dvorišča prav dobro gor proti Gradišču videlo, da je vsakdo tudi na pol mežóó vse lahko zapazil na to stran. Je pa Ben Saruk Mostovski, ki dol hiti in jo kakor se zdi meri naravnost proti Vignju. Ves črn je danes, v pravi gospodski uniformi, črn frak in oprsni, črn klobuk, črne rokavice. Tudi naredi danes, kdor ga dobro pogleda, poseben vtis na človeka; zdi se prav pobožen, kakor da bi bil celó noč premišljal Kristusovo trpljenje in molil danes dopoldne, oči so vse nekako duhovne, sploh se zdi danes Ben Saruk popolnoma čeznaraven, tudi na urni verižici visi mu znamenje našega odrešenja. Hiti pa kar se dá, kakor bi bil že davno zamudil važno opravilo, ktero mu nalaga sveta dolžnost brž ko mogoče izvršiti. In pravi trenotek je zadel Ben Saruk.

Med tem pa naši gostje pri kamniti mizi živahno svoj pogovor nadaljujejo.

„A tudi naš Edling bi moral razumeti to res-

nico“, nadaljuje Gvidon; „prve in najsvetejše dolžnosti nam nalaga domovina in država, po tem še le pride cerkev; ta pa nikakor ni v Rimu ali celó v papeži, tega so škofje počastili s prvim sedežem, a vendar pa zaradi tega nima najmanjše oblasti čez nje, on je v cerkvi le prvi uradnik, servus servorum Dei je, a ne princeps principum terrae. Toraj naj le ponižno čaka, da mu narodi, da mu posamne države priznajo ono čast prosto od škofov mu podeljeno; a naj se nikar ošabno ne povzdiguje hotéč samovoljno gospodovati in svetu postave dajati; mi se več ne bojimo tistih strel, ki so v srednjem veku tako mogočno švigale in Evropo zažigale. Skrbi naj papež za oni svet, za večni blagor vernih, a tu naj nas v miru pusti, da vredimo po svoji volji posvetne zadeve. Ta katekizem, mislim, bi ne škodil Edlingu, a v Rimu seveda se ga ni mogel navaditi. Toda upam, da mu bo cesar Jožef prvo poglavje kmalo poslal.“

„Kako poglavje?“ vpraša Poljanec. „Toleranz-Edict“ — odgovori zmagonosno Gvidon, „je že zgotovljen, včeraj došla mi je vesela novica z Dunaja, še ta mesec bo objavljen.“

„Se šalite, gospod grof“, vpraša Poljanec, „da se je strah že prikazal?“

„In jaz ga pozdravljam, ker pred njim bodo zbežale zadnje srednjeveške pošasti, spuhтели pred-

nemškega rodú. Glavo bi smeli staviti, da bi bil ves v ognju za zdinjenje. Naši Nemci so že taki, da bi tudi status quo ante ali pa še kaj hujega zahtevali, tudi če bi se balkanski Slovani na meh drli. Za te ljudi Evropa sploh nima sreča, diplomatska Evropa pa že celó nič.

Gledé priklopljenja *Bosne in Hercegovine* k naši državi, izrazil se je minister Kallay v ogerški delegaciji, da ni samo od Avstrije odvisno, temveč od cele Evrope. Skupna Evropa je bila, ki je rekla: Avstrija pojdi in zasedi Bosno in Hercegovino ter napravi mir in red ondi. Avstrija je šla in storila, kar se ji je reklo. Sedaj je pa treba, da čaka, da ji bo ravno tista Evropa zopet rekla: Avstrija obdrži si deželi, kateri si že toliko časa zasedeni imela, tvoji naj bote od slej nadalje! Niti Turčija sama, pravi Kallay, nima pravice, nima oblasti, da bi dala Avstriji pravico zasedeni pokrajini za-se obdržati, temveč skupna Evropa mora to storiti.

Vnanje države.

Balkan zavrt je ves v črne oblake in blisk šviga na vse kraje. Največ hudournih oblakov zbralo se je pa nad državno mejo srbsko-bolgarsko. Srbska vojska pripravljena je vsa, le trenutka in povelja še čaka, da na Bolgarsko vdari. Kakor se čuje, nameravajo prehod na dveh krajih, pri Caribrodu in pri Adlijekuli.

Najnovejši telegram iz Sofije dne 9. nevbembra sporoča o krvavem boju med *Srbi* in *Bolgari* pri Radiki v Trnskem okraji na bolgarski zemlji, kamor je 50 Srbov vdarilo na carinsko stražnico, zavarovano z 12 bolgarskimi vojaki. Puške so jele pokati na obeh straneh, posebne nesreče pa vendar le ni bilo. Na mestu obležal je le eden Srb mrtev. Ta napad je Bolgare tako vjezil, da je ondašnji kapetan srbskim častnikom sporočil, da bo od slej nadalje vsakega Srba vstreliti dal, ki se bo drznil mejo prestopiti. Ob enem so Srbi tudi steljali na bolgarske vojske pri Kostenžilu zbrane, pa na veliko srečo niso nobenega zadeli. Sploh so srbski vojaki v poslednjem času že na več krajih prestopili državno mejo in so Bolgari sploh teh misli, da Srbje nalašč iščejo priložnosti, kjer bi se dal povod za kak večji napad iz trte izviti.

Bolgarsko vprašanje dospelo je srečno do onega položaja, v katerem se živa duša več ne spozná. Ni ga še tako prebrisanega politikarja, ki bi že danes z gotovostjo povedal, kaj se bo jutri zgodilo. Zapleteno je vam tam doli ob silni Donavi, da je groza. Turčija silno vojsko ob bolgarsko-rumeljski meji zbira, Sultan se pa trese pred vojsko in mož dobro vé zakaj. Bolgari so še nedavno slovesno izrekli, da se hočejo podvreči, kar bo Evropa o njihovi osodi sklenila, Aleksander povrnil se je že iz Filipopolja v Sofijo in je tudi vojake jel iz Rumelije v Bolgarijo klicati, kar bi se konečno tudi srbskemu pritisku pripisovati dalo; včeraj so se pa kar odločno izrekli, da o napravi položaja, kakor je bil poprej niti slišati več nečejo in da, če bi jim ga Evropa z orožjem v roci vsiliti hotela, se bodo z Rumelije združeni vsakemu takemu koraku vprii. Od kod ta veter? Semkaj čez morje jel je vleči. Angleži jeli so jih podpihovati, da bi jih ruskemu vplivu odtegnili. V to pa Rusija ne bo nikdar dovolila in se je tudi že izrekla, da ne bo nikdar trpela, da bi se iztočna Rumelija s turškimi četami zasedla. Od tod toraj bolgarski pogum. Kaj bodo Srbi na vse to rekli in kakošne bodo daljše posledice iz tega, se tudi ne dá še z odločnostjo reči. Znano je, da Srbija zahteva nekaj bolgarskih okrožij ob srbski meji ležečih, o katerih vé, da so bila nekdanja srbska. Avstrija je Srbiji prijateljica in če ji je prav rekla, da naj se pri kakem boji nikar ne

zanaša na našo podporo, vendar ni prav verjetno, da bi jo kar meni nič tebi nič osamljeno pustila. Rusija pa Bolgarije ne pusti iz oči in tako se bode prav lahko nakretilo, da se med Avstrijo in Rusijo kaj vname.

Iz Rusije dohajajoči glasovi o *izključenju bolgarskega kneza Aleksandra* iz ruske vojske pripisujejo temu dogodku mnogo večji pomen, kakor bi si ga bil človek v prvem trenutku mislil. Pravijo, da je celó zdinjenje obeh Bolgarij od tega odvisno in da je sedaj to ravno vsled tega nemogoče postalo tako dolgo, dokler bo Battenberg v Bolgariji. Naravnost rečeno, se nam tako ugibanje neumno zdí. Za pravi vzrok izključenja navajate se dve reči. Prva je menda še najbolj resnična in pomenljiva in ta je: da car Aleksander svojega stričnika kneza Aleksandra v poslednjem času ni mogel več trpeti. Knez Aleksander si je sicer prizadeval, da bi bil silno jezo potolažil, toda ni se mu posrečilo. Drugi vzrok je pa menda ta, da je knez Aleksander nameraval vse ruske častnike iz svoje armade odpustiti. Na Ruskem so o tem še v pravem času zvedeli in so jih sami domú poklicali, oziroma jim daljno službovanje v bolgarski armadi prepovedali. Sploh pa Rusija s tem drugoga ne namerava, kakor da ga bo skušala dejanski prisiliti k odpovedi, čemur se bodo pa Bolgari na vse moč vstavljali. Bolgari v najnovejšem času Rusov že tako niso mogli, sedaj jih bodo pa še manj.

Odkar je *Laška* dobila novega ministra zunanjih zadev, grofa Robilanta, jela je po nekterih časniki zopet flafolati raca o bodočem obisku, ki ga misli vrniti naš cesar laškemu kralju v Rimu. Da je ta bosa, smo že rekli in da iz tega nič ne bo, nič ne more biti, zatrdujemo v novič. Kdor pozná katoliško prepričanje našega cesarja, vedel bo, da cesar Franc Jožef tako dolgo ne more v Rim, dokler stanujeta ondi sv. oče in laški kralj, ker ravno ni mogoče, da bi se enemu poklonivši drugemu hrbet pokazal. Res je, da je naš cesar laškemu kralju obisk še na dolgu, in tudi nikjer ne stoji zapisano, da mu ga ne bode vrnil; toda, da bi se pa ravno to moralo v Rimu zgoditi, tega ne bode nobeden razumen tirjal. Nekatolišk vladar gré lahko v Rim in lahko obišče papeža in kralja ne da bi se mu bilo bati, da se bo tú ali tam zameril. Katoliškemu vladarju pa to ni lahko mogoče, če hoče ravno katoliški ostati. Tisti, ki bi radi videli, da bi šel cesar Franc Jožef res v Rim, so framaconi; kajti na nezmerno veselje bi jim bilo doživeti, da bi Vatikan cesarju zaprt ostal, ako bi se iz Kvirinala tje kaj pripeljal.

O *Chartumu* že dolgo nismo nobene zinili, deloma ker ni bilo nič posebnega in še o tem malem se ni vedelo, ali je resnično ali ne. Nuna Cipriani, ki je bila tudi v Mahdijevi sužnosti in je od ondot s pomočjo nekega Arabca pobegnila, pripoveduje, da je Chartum sedaj skoraj popolnoma zapuščen; tembolj pa se je pomnožilo število prebivalcev v Omdurmanu. Tjekaj sedaj mohamedanci od vseh vetrov skupaj lezejo in je mesto že skoraj tako imenitno postalo, kakor Meka, kajti Mahdi je v Omdurmanu pokopan in mohamedanci k njegovemu grobu romajo. Tudi oborožena moč dervisev zbrana je velika okoli Omdurmana in imajo štiri parnike v svojih rokah. Vjeti in v verigah so pa Evropejci Slatin Bey, Lupton Bey in Cuzzi v Omdurmanu.

Tebav, *kralj Birmanski* v osrednji Aziji, dalje Angležem tak odgovor na njihov ultimatum, da jim ni kar nič po volji in mu bodo z orožjem v roki odgovarjali. Zatoraj so se Angleži dvignili proti Birmanski deželi po suhem in po vodi. Po reki Iravadi peljejo se trije polki pehote tje kaj divjaka evropejske kulture učiti. Posebno dobro bo,

skupino združeni; vzamemo to skupino, potem še sence ni več od države, imamo ničlo. Kakor so toraj posamni državljani vsak za-se dolžni pripoznati resnico a zavreči laž, tako tudi država za vse ali javno.

„Lepe besede“, odgovarja Gvidon, „dale bi se prav prijetno brati v kakem srednjeveškem folijantu, a so brez vsake praktične veljave. Kaj hoče neki država začeti z edino zveličavno katoliško vero, ako obsega poleg te še druge? Bo li morda dajala postave, ki vgajajo le katoličanom in žalijo drugovernike? Ni li dolžna brez vsakega ozira na to ali ono veroizpovedanje zakone dajati, ki vsem enako vgajajo, nobenega ne žalijo?“

„Prav“, odgovarja Poljanec, „vendar pa se mora država, karkoli počné, kjerkoli zapoveduje, držati kakih nazorov in ti morajo se strinjati z resnico, resnica pa je le ena, kakor le en Bog, to resnico pa najdemo edino le v katoliški cerkvi — ergo . . .“

„Extra Ecclesiam Catholicam non est salus!“ zadoni naenkrat od strani glas. Ben Saruk je bil med tem došel na dvorišči, da ga družba v važni pogovor vsa zamišljena ne zapazi, s temi besedami vstopi se med Gvidona in Vekoslava, ki sta sedela nasproti Poljancu.

(Dalje prih.)

ako mu bodo v glavo vtepli, da tudi despot nima pravice ljudi po svoji želji klati, kedar se mu zdi in kolikor bi jih hotel.

Izvirni dopisi.

Iz Novega mesta, 9. novembra. Včeraj zvečer se je tú vstanovila podružnica sv. Cirila in Metoda. Rodoljubi so malo dni poprej vabili k pristopu — in res dobili hitro več nego 30 udov. Sklenilo se je, da bode družba raztegnila svoje delovanje po vsi Novomeški dekaniji — vsaj početkoma; pozneje se utegne morda tú ali tam vstanoviti lastna podružnica. Gorečnost za dobro stvar se kaže velika. Zato smemo upati, da bode tudi vspeh vesel. Načelniki so bili izvoljeni: za prvomestnika g. dr. Marinko, gimn. katehet; zapisnikar je g. profesor L. Koprivšek in denarničar pa tiskar g. J. Krajec. — Žalibog, da je grdo vreme branilo, da se razun enega niso mogli vdeležiti sosedni gospodje, kar bi bili sicer gotovo storili. Tem veselejše bodo pa pomagali po svoji moči vstanovljeni podružnice. Pospešujemo z združenimi močmi blagor naše slovenske mladine.

S Krke, 7. novembra. Pred dvema letoma je bilo brati nek dopis „s Krke“ o stavljnji križev poleg potov, ravno za številko ne vem, kdor ima še „Slovenca“ shranjenega naj pogleda in bo prepričan, da je resnično. V tem dopisu je bilo pisano, da naj bi se naredila postava, da kdor bi hotel križ poleg pota postaviti, bi moral zaklad založiti, toliko, da bi se z obrestmi lahko taisti popravljal, ker n. pr. oče ima veselje do tega, sin pa ne; potem ostane stvar v velikem neredu, ali pa se še celó opusti. O tem tudi sedaj nimam kaj boljšega poročati. Tukaj na Gmajni je kapela za sv. Kozma in Damijana. Ta kapela je že bolj iz starih časov, bila je že zeló opuščena. L. 1837 vzel si jo v dolžnost čast. g. Jožef Grad, tukajšnji kaplan, sedaj že umrli, ter s prostovoljnimi darovi popravil to kapelo. Izdelala se je nova streha iz opeke in po tleh položile kamnite plošče ter se je tako napravila lepa in zala kapela. Leta 1872 pa, ko so prenovljali veliki oltar v farni cerkvi, so si tudi omislili nove podobe sv. Kozma in Damijana ter stare v to kapelo dali, prejšnje pa je vzel posestnik v Trebnji gorici, ter obetal, da bo tam kapelo izzidal, ali obljuba dela dolgove, pravi pregovor; tako tudi tukaj; posestnik je odlašal delo, prehitela ga je smrt. — Sin se pa še celó ne zmeni za to — a od tega ne govorim dalje marveč od kapele na Gmajni; ker je sedaj že 28 let, kar je bila popravljena, se je streha zopet zrušila ter zidovje se umazalo, ne zmeni se pa sedaj nikdo za to, ko bi se še z malimi stroški obvarovala. Toraj je že zeló potrebno, naj si vendar kdo šteje v dolžnost, ter z nabiranjem prostovoljnih darov ali že kakorkoli pripravi za popravek te kapele, ker gotovo bo storil čast Bogu in sv. Kozmu in Damijanu.

Bralo se je že po časopisih, posebno v „Slovenca“, letos o povodnih. Tudi jaz imam sedaj o tem mnogo žalostnega poročati. Kar smo otavo pokosili imamo že sedaj peto povodenj, štirikrat je bila bolj srednja, ali sedaj pa silno velika. V soboto 21. oktobra bilo je že precej mraza in slana, v nedeljo vseh Svetnikov pa je bil zopet dež in v noči od 1. do 2. novembra nastala je silno velika povodenj, kakoršne, terdijo ljudje, da je še ni bilo nikoli, vendar jaz za gotovo vem, da leta 1872 je bila ravno tolika, samo da je hitro upadla.

Tukaj in v okolici je osem žag in devet mlinov in voda je vse zatopila, nektare za nekaj dni, druge pa za več. Tudi pri mnogih je veliko škode napravila. Sedaj je voda že nekoliko upadla, vendar stari močje trdijo, ako voda v dežju upade, se ni nadejati lepega vremena. Še zmirom je megleno in deževno vreme.

Domače novice.

(„Ljubljanski List“) od včerajšnjega dne in današnja „Laib. Ztg.“ naznanjata, da vésta iz „dobregra vira“, da dopolnilna (čemu dopolnilna?) volitev dolenjskih mest in trgov vršila se bode 12. decembra t. l. Toraj med deželnim zborom in v soboto! Res, najbolj pripraven čas! Besedo o tem spregovorimo znabiti še pozneje.

(Velik ogenj) bil je danes ponoči od enajste do ene ure videti proti vzhodu; soditi je, de je gorelo v Moravčah ali blizu tam kje.

sodki in Avstriji zasijalo dobrodejno solnce. Saj vendar je pa čas, da se tudi pri nas enkrat prizná naravno človeško pravo; svobodno naj vsak državlján časti Boga, kakor mu ljubo. In ali ne nosijo vsi enako državnih bremen; morda denar od protestantov vplačan manj veljá, kakor od katoličanov? Čemu tedaj ono prevladanje „edino zveličavne“ katoliške cerkve in preziranje drugovercev? Delo rimske prekanjenosti je to, ki je skušalo, potem ko so se ji po veliki reformaciji države jele ena za drugo odtegovati ter pripadati lutrovi veri, vsaj ostale čisto ali deloma katoliške ohraniti v pokorščini. Zatoraj pa se je proglasil princip edine državno-pravne vere rimsko-katoliške.

„Ne, ne, gospod grof“, zavrača krepko Poljanec, „ta nauk ni le rimskih papežev, ampak prepričanje vseh pravih katoličanov. Kakor je Bog le eden in resnica le ena, tako je tudi vsak človek spoznavši resnico dolžan priznati jo in po njej živeti; a prav tako je tudi država dolžna držati se resnice in jo javno priznati, v postavah, v šolah, v vojaštvu, v državnih zavodih in vsem javnem življenji. A država, ki laž ravno tako priznava kot resnico in ji daje iste pravice, ravná proti naravnemu zakonu. Kaj je namreč država? Je-li morda absolutna, božji ali naravni postavi nepodvržena. Nikakor. Ampak država ni nič drugega, kakor posamni državljani v

(Včerajšnji mesečni somenj) ni bil nič kaj prida, živine se je vsega skupaj 735 glav nagnalo. Ljudi pa ni bilo nič kaj prida, ker sta jih slabo vreme, grda pot zadrževala. Drugi teden prične se pa poleg tega veliki jesenski somenj sv. Ošpete (Elizabete), kar je tudi pripomoglo, da ljudje niso obiskali mesečnega somenja.

(Klub pisateljskega društva) imel je svoj drugi zabavni večer v soboto večer v Ljubljanski čitalnici, kterege se je zopet okoli 40 članov vdeležilo. Čital je g. prof. Vrhovec o Ljubljani, kakor je bila pred sto leti, kar je poslušalec vrlo ugajalo. Tvarina je skrbno nabrana iz starih listin po arhivih in se bo v soboto nadaljevala.

(Reguliranje hudournikov po Gorenjskem.) Predvečanjem se je predstavil g. deželni predsednik c. kr. gozdni nadzorni komisar in načelnik gozdnotehničnega oddelka za reguliranje hudournikov, g. Kornelij Rieder, ter je naznanil, da prične svoja preiskovanja v povodnji Velike Pišence in drugih hudournikov na Gorenjskem, kateri so letos toliko škode prouzročili. Spremljevali ga bodo g. c. kr. deželni gozdni nadzornik V. Goll in župani iz Kranjske Gore, Rateč in Bele Peči. Upati je, da se bode na podlagi teh preiskovanj s pomočjo države in drugih faktorjev kmalo vsaj najpotrebneje vkrenilo, da se nadaljnjemu, tako usodopolnemu poplavljenju v okoliš pride.

(Razpisana je služba c. kr. sodniškega svetnika) pri c. kr. deželni sodnji Ljubljanski do 30. novembra. Potrebno je popolno znanje slovenščine.

(Služba četrtega učitelja v Kamniku) na ondašnji četrto-razrednici razpisana je za stalno umeščenjo do 30. t. m. Nese 400 goldinarjev.

(S Štajarskega) se nam piše o dolgotrajnem deževju, ktero je povzročilo, da je Drava zopet silno narasla, tako, da je že par „flosov“ odnesla in raztrgala. Kakor je bilo o sv. Mihelu deževje, da niso mogli ljudje v Marenberg na ondotni somenj, bo o Martinovem menda ravno tako. Ljudje se bojé zaradi takega deževja plazov in povodnj, kajti gorski potoki so silno narasli. Bog obvaruj nas daljne nesreče!

(Loka ali Predil?) to vprašanje gledé železnične zveze Trsta z nemškimi ali severnim morjem je že več nego desetletje na dnevnem redu in se pet dežela h krati z njim peča, v dokaz, da je ta zveza res zelo pomanjkljiva in Trstu silno škodljiva, dokler se obe novi črti — preko Predila in preko Idrije ne izdelati. Nova črta Divača-Idrija-Celovec napravila bi namreč največjo bližnjico na Dunaj (in v Petrograd), v Prago, Berlin, Stettin in Stralsund, sploh med Adrijo in med Baltikom. Nova proga čez Predil in Ture bila bi pa najkrajša pot v Bremen, Hamburg, Lübeck kakor tudi z vso zapadno Nemčijo, Belgijo in Nizozemsko. Razun tega bi nova črta čez visoke Ture (Spital-Bischhofshofen) tudi k izdelavi južnih črt (Ljubljana-Karlovce-Nov in Ljubljana-Semič-Knin) prav mnogo pripomogla ter Ljubljano za središče južnih državnih železnic povzdignila, kajti ravno črta Amsterdam-München-Ljubljana-Solun-Suec bila bi za svetovni promet silne važnosti. Toraj je na vsak način pametno, da se namesto nepotrebnega prikanja (ali Predil ali Loka?) obe črti, če ne h krati pa zaporedoma izdelati. Prednost za Avstrijo se pa mora črti Divača-Loka-Celovec pripisati. Tudi železno-cestne zveze Čevdadž-Idrija-Ljubljana in Kamnik-Wies, bile bi za veliki promet ne male, nego velike važnosti in kdor bi jih gradil bi mu gotovo velike obresti donašale.

(Cesarsko pohvalo) objavil je c. kr. viceadmiral s posebnim admiralskem poveljem c. kr. vojni mornarici za spretnost, dokazano v letošnjih velikih pomorskih vajah.

(Grad Miramar) pri Trstu narisala je z veliko pozornostjo cesarjevičinja Štefanija in pride za ilustracijo v krasno delo cesarjeviča Rudolfa „Die österr. ung. Monarchie in Wort und Bild“, ki se tiska v 80.000 iztisih.

(Iz pošne hranilnice.) Ped seboj imamo najnovejšo okrožnico omenjenega zavoda z računom za mesec oktober. V tem mesecu se je 235.132krat vložilo za 29.700.703 gld., izplačalo pa 87.962krat za 28.814.509 gld. Od tega pride na VII. skupino (Tirol-Primorje-Dalmacija) 11.926 vlog z 1.681.746 gld., izplačil pa 3838 v znesku 1.138.853 gld., v VIII. skupini (Kranjska-Koroška-Štajarska) bilo je 16.219 vlog za 1.997.589 gld. in 3724 izplačil za 795.336 gld. Od 12. januarja 1883 do konca

oktobra se je 5.241.681krat vložilo za 278.254.262 gl. 98 kr., a vrnilo 1.273.772krat skupaj 250.109.767 gl. 71 kr. Od tega je hranilnični urad na lastni račun kupil papirjev za 24.799.950 gld.; na račun vložnikov kupil in odposlal je papirjev za 2.873.650 gld.; vrh tega je izdal 7774 „rentnih knjižic“, za ktere hranilnica varuje papirjev v vrednosti 4.097.750 gl. — „Vložnih knjižic“ je izdano 662.854, med njimi 12.685 nemško-slovenskih; vseh je sedaj v prometu 485.326, od tega 9141 s slovenskim tekstom. — „Borzno poročilo“ opisuje gibanje cene pri listinah. Tem je ugajalo mirno razvijanje balkanskih razmer, potem prestolni govor in izjave v državnem zboru od strani ministra za finance. Neobdačena papirna renta gibala se je med 100-20 in 97-95, obdačena pa 80-70—82-65, srebrna 81-45—83-25, zlata 108-40 do 109-50. Primeri to z današnjim poročilom na dotičnem mestu v našem listu! — Državna hranilnica dobila je novo nabiralnico pri sv. Marjeti na Kranjskem, oživela pa je Radna pri Sevnici na Štajarskem.

Razne reči.

— Železnico poškodovati so hoteli v Pečuhu (Fünfkirchen) na Ogerskem. Navalili so na šine bruno in kamen. Lokomotiven vodja je še pravočasno to zagledal in vlak vstavil.

— Pošta oropana je bila 3. novembra med 7.—8. uro med Visavicem in Napajedl-nom. Ob 8 zvečer je prišel poštni voz v Napajedl in našli so poštno skrinjico, ki je bila zadej na vozu in zatvorjena z dvema ključavnicama, odprta. Manjkala je vrečica, kjer je bilo 1000 gld. Drugo je bilo vse v redu.

— Izneverjenje pri ogerskieskomptni in mejnični blagajnici. Ravatelj Pekar je zapazil, da manjka 4000 gld.; izneveril jih je knjigovodja Ludovik Herwari. Izročili so ga policiji.

— Nova zvezda na nebu. Ta prikazen je zvezdoznance močno iznenadila in pokazala človeško kratkovidnost. V sozvezdji Andromede je meglena točka, ker se dá videti s prostimi očmi, je znana od nekdanj, in odkar so vpeljani daljnogledi, so to megleno točko zvezdoznanci pazljivo ogledovali. Točka se ni na videz nič kaj spreminjevala, pa kar na enkrat se v nje središči prikaže zvezda, ki je hipoma tam nastala. Zvezdoznancem je odgovoriti na vprašanje, od kod je prišla ta zvezda tako neutegoma? Ali je to jedna izmed tistih spremenljivih zvezd, ki se neutegoma prikazujejo na tistih krajih firmamenta, ki so bili videti prazni, mesece in leta več svetlobe zadobivajo, a potem obledé in konečno popolnoma zginejo. Ali pa se je eden del meglene točke v Andromedi neutegoma zgostil in postal zvezda? Ako je poslednje resnično, potem je proč vsa teorija, ktero Laplace stavlja za sestavljanje zvezd in ktero Humboldt nadalje razvija; godí se tukaj ljudem, kakor večkrat, ko hočejo izvedeti skrivnosti Božje vsegamogočnosti. Laplace pravi, da preteče na milijone in milijone let, preden se meglena proga zgosti v zvezdo ali prav za prav v osolnjo, no, tukaj bi se bilo pa to zgodilo kar neutegoma. Ali ni, kakor da bi Bog hotel zopet ljudem pokazati, kako pičila je njih vednost. V sv. pismu se namreč bere: Rekel je, in bilo je, zapovedal je, in zgodilo se je.

— Kaj je zakon? „Juri s pušo“ trdi v svojem koledarji, da je zakon grob moške prostosti, na katerem žena za križ stoji.

Telegrami.

Metlika, 10. nov. Podružnica sv. Cirila in Metoda za Metliški okraj je bila včeraj ustanovljena; predsednik je preč. gosp. dekan Aleš, namestnik notar Stajer. Ustanovnikov je dozda enajst. Živeli in da bi se veselo množili!

Budapešt, 10. nov. Uradni list objavlja cesarsko pismo na cesarjeviča, v katerem mu cesar izraža živahno svoje veselje, da se je Budapeštanska razstava tako posrečila; cesarjevo veselje je še tem večje, ker se je taista napravila pod pokroviteljstvom cesarjeviča Rudolfa, ki se je zanjó vrlo zanimal in jo je pogosto obiskaval, kar je tudi na druge spodbudno vplivalo. Trgovinski minister Szechenyi dobil je pri tej priložnosti red železne krone prve vrste.

Kraljevi Gradec, 10. nov. V Kraljedvorski pravdi objavila se je danes razsodba. Enoindvajset zatožencev obsojenih je zaradi hudo delstva javnega nasilstva v hudo ječo od 2 do 18 mesecev. Župan Šip in občinski odbornik Stuchlik dobila sta po tri mesece, redar

Ržecina sedem mesecev hude ječe. Sedemnajst zatoženih obsojenih je zaradi pouličnega navala v strogi zapor od treh dni do treh tednov. Trinajst zatoženih je oproščenih.

Tuji.

8. novembra.

Pri **Matiću**: Oreschnik, Meiner, Bartl, Gerlich, Glanber, trgovci, z Dunaja. — Ferd. Schwager, trg. pot., iz Linca. — Dumišič, zasebnik, iz Dalmacije.

Pri **Bavarskem dvoru**: Evgen Pauluzzo, konjski kupec, iz Romansa. — Janez Obersnel, zasebnik, iz Divače. — Anton Škofje, zasebnik, iz Mengša.

Pri **Južnem kolodvoru**: C. pl. Bathlenfalci, vpok. častnik, iz Ogerskega.

Pri **Avstrijskem caru**: Oton Erhart, polir, z družino, iz Kanstadta. — Franc Auselberg, uradnikova vdova, iz Št. Vida. — Janez Sabič, zasebnik, iz Škofje Loke. — Ferd. Burger, zasebnik, iz Koške Polane.

Pri **Virantu**: Ljudevit Salokar, c. k. okr. zdravnik, iz Vel. Lašič. — Jakob Kalan, c. k. davk. uradnik, iz Vel. Lašič. — Janez Stech, velikoposestnik, iz Malevasi. — Jakob Gruden, posestnik, iz Hotederšice.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

10. novembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 45 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 85 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 10 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 65 „
Akcije avstr.-ogerske banke	865 „ — „
Kreditne akcije	282 „ 30 „
London	125 „ 60 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 98 „
Ces. cekini	5 „ 95 „
Nemške marke	61 „ 80 „

Služba

cerkvenika in organista

pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic

(pošta: Römerbad)

bo s 1. januarjem 1886 izpraznjena. Prihodki srednji, stanovanje bo prav lepo. Prošnik, ki je dober orgljavaec, in če mogoče rokodelce, naj se osebno oglasi.

(1) **Cerkveno predstojništvo.**

Hiša št. 22 v Kamniku, po domače „pri Kristofu“,

kjer je že skozi 30 let vedno hótél in restavracija, toraj pravno za oštirja, daje se za več let v najem.

Hiša ima spodaj 5 sob, veliko kuhinjo in sobico, veliko vežo in velike kleti: v prvem nadstropju pa 9 sob, dve kuhinji in veliko vežo. Pri hiši je veliko dvorišče, veliko gospodarsko poslopje, vrt in polje. V hiši se že nahajajo vse oštirju potrebne priprave, n. pr. mize, klopi, stoli itd.

Natančneje pové g. **France Eksler**, mesčan v Kamniku. (1)

Ravnokar je izšla ter se dobiva v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani** knjiga:

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

(10) **IVAN BELEC,**

župnik.

Knjiga obsega 9 pól v osmerki. — Cena ji je 25 kr., po pošti 5 kr. več, kdor jih vzame deset skupaj, dobi najraje brezplačno.

Najboljši papir za cigarete

je

LE HOUBLON

Francoski izdelek

CAVLEY-a & HENRY-a v Parizu.

Pred ponarejenim svarimo!

Ta papir priporočajo gg. dr. J. J. Pohl, dr. E. Ludwig, dr. E. Lippmann, profesorji kemije na Dunajski univerzi, jako toplo in to zaradi tega, ker je jako fin, popolnoma čist, in ker nima prav nobenih škodljivih snovi primešanih. (5)

Le Houblon
17, rue Béranger, à PARIS